

ПОЛІТОЛОГІЯ

ТРАНСФОРМАЦІЯ БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ СПІВПРАЦІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА АФРИКАНСЬКОГО СОЮЗУ

Олійник-Дьомочко Марта Сергіївна

*кандидатка політичних наук**старша викладачка кафедри міждисциплінарної освіти Києво-Могилянської школи професійної та неперервної освіти*

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ

ORCID: 0000-0002-9113-5677m.oliinyk-domochko@ukma.edu.ua

У статті досліджується безпекова співпраця між Європейським Союзом (ЄС) та Африканським Союзом (АС) в умовах сучасних геополітичних викликів, посиленої конкуренції з боку недемократичних міжнародних акторів та зростання транснаціональних загроз. Авторка визначає ключові інтереси ЄС у сфері безпеки на Африканському континенті. Особлива увага приділяється інституційним та правовим основам співпраці: Котонській угоді (2000), Спільній стратегії «Africa–EU Joint Strategy» (2007), Меморандуму про взаєморозуміння АС–ЄС (2018) та Спільному баченню на період до 2030 року (2022).

Значну увагу приділено дослідженню трансформації безпекового партнерства з початку 2000-х років, коли основним інструментом була діяльність Африканського фонду миру, спрямованого на фінансування миротворчих операцій, інституційного розвитку та превентивних механізмів запобігання конфліктам, і до створення у 2021 році Європейського фонду миру, що забезпечило більшу гнучкість і можливість прямої співпраці з окремими державами та регіонами. Авторка виокремлює ряд чинників, які пояснюють обмежені результати безпекової співпраці між АС та ЄС.

У статті висвітлено сучасні безпекові загрози, серед яких тероризм у Сахелі та Африканському Розі, кіберзлочинність, поширення дезінформації та політична нестабільність. Наголошується на необхідності комплексного підходу, що поєднує безпекові ініціативи з соціально-економічним розвитком, зміцненням місцевого врядування та активним залученням регіональних організацій. Реформування партнерства у бік інклюзивних, рівноправних та адаптивних моделей співпраці авторка вважає ключовим чинником забезпечення стійкого та всебічного миру на континенті.

Ключові слова: Африка, Африканський Союз, Європейський Союз, безпека, зовнішня політика, миротворча діяльність

Трансформація безпекового партнерства між Європейським Союзом та Африканським Союзом набуває відбувається в умовах зміни глобального геополітичного ландшафту та загострення конкуренції за вплив на Африканському континенті. На тлі поступового витіснення традиційних європейських місій новими акторами (зокрема Росією, Китаєм та Туреччиною) та зростання антиєвропейських настроїв, зумовлених дезінформаційними кампаніями, постає гостра потреба у

переосмисленні існуючих механізмів співпраці. Для збереження партнерства для Європейського Союзу постає необхідність у виробленні нової, адаптивної стратегії, яка б дозволила стабілізувати регіони Сахелю та Африканського Рогу, тим самим мінімізуючи ризики транснаціональної злочинності та неконтрольованих міграційних хвиль, що безпосередньо впливають на європейську безпеку.

Мета даного дослідження полягає у комплексному аналізі безпекового виміру співпраці між ЄС та Африканським Союзом, зокрема в контексті правових, інституційних та практичних аспектів цієї взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі аспекти безпекової архітектури Африканського Союзу, співпраці АС та ЄС були досліджені в працях українських науковців Мішина О., Олійника Ю., Кравченка В., Тронька О., Джумана В. Зокрема, Кравченко М. детально описував створення та еволюцію Африканського Союзу (Кравченко, 2019), Тронько О. розглядав безпекову складову в діяльності Африканського Союзу (Тронько & Бережна, 2023), а Мішин О. вивчав миротворчу діяльність Африканського Союзу (Мішин, 2011). З огляду на наявний в українському науковому середовищі дискурс щодо предмету дослідження, авторка даної статті ставить собі за мету подальше вивчення безпекової складової у співпраці ЄС з АС.

Методологічну основу дослідження становить системний підхід, що дозволив розглянути безпекову співпрацю ЄС–АС як комплексну структуру, інтегровану в глобальний геополітичний контекст. У роботі застосовано історико-генетичний метод для аналізу еволюції партнерства від Котонської угоди до саміту 2026 року, а також інституційний аналіз для оцінки ролі APSA та фондів миру. Компаративний метод використано для порівняння регіональних моделей безпеки (Сахель, Африканський Пір) та стратегій зовнішніх конкурентів (РФ, КНР), тоді як статистичний аналіз даних Global Terrorism Index та показників фінансування дозволив верифікувати ефективність залучених ресурсів. Завершальним етапом став аналітичний синтез та прогнозування, що дозволило сформулювати сценарії майбутньої трансформації партнерства в умовах гібридних загроз.

Важливість безпекової співпраці з країнами Африканського континенту для Європейського Союзу обумовлюється кількома причинами. Передусім, забезпечення стабільності на африканському континенті є ключовою передумовою для запобігання нелегальній міграції до Європи, протидії транснаціональній злочинності, зокрема наркотрафіку, та зменшення масштабів гуманітарних криз. Додатковим аспектом є підтримка та зміцнення статусу Європейського Союзу як надійного та впливового партнера Африки у сфері безпеки та розвитку. Нарешті, в умовах глобальної нестабільності ЄС послідовно дотримується принципів демократії, верховенства права та сталого розвитку, розглядаючи їх як фундаментальні цінності, що мають бути поширені у відносинах із країнами Африки.

У контексті реалізації Global Gateway Initiative стабільність африканських держав набуває особливого значення, оскільки створює сприятливі умови для впровадження масштабних інфраструктурних проєктів, розвитку транспортно-логістичних коридорів, енергетичних мереж та цифрової інфраструктури. Таким чином, безпекова співпраця слугує не лише інструментом збереження стабільності, але й передумовою ефективною економічної інтеграції та сталого розвитку обох регіонів, і має вирішальне значення як для стабільності на континенті, так і для зміцнення позицій самого ЄС у глобальній системі міжнародних відносин. Водночас у межах цього широкого контексту особливе місце посідає взаємодія Європейського Союзу з Африканським Союзом — найбільшою

та найвпливовішою міждержавною організацією Африки, яка виступає ключовим інституційним партнером ЄС. Саме ця співпраця, що базується на стратегічних документах, правових угодах та багаторівневих механізмах діалогу, і стане предметом подальшого аналізу в даній статті. При цьому варто наголосити, що дослідження не охоплює окремі відносини ЄС з індивідуальними державами континенту, а зосереджено винятково на вимірі міжрегіонального партнерства ЄС–АС.

Правова та інституційна база співпраці ЄС–АС

Ключовим концептуальним документом, який визначає рамки цього безпекового партнерства, є Спільна стратегія «Joint Africa–EU Strategy» (JAES, 2007), яка закріпила принципи рівноправного співробітництва (Council of the European Union, 2007a). Її реалізація здійснювалася через низку дорожніх карт та планів дій, що періодично оновлювалися на самітах ЄС–АС. Важливу роль відіграють договірні основи, започатковані Котонською угодою (Cotonou Agreement, 2000) (Publications Office of the EU, 2000a), яка тривалий час визначала політичні, економічні та розвиткові засади співпраці між ЄС та державами Африки, Карибського басейну і Тихого океану. У 2023 році її було замінено на Самоанську угоду (Samoa Agreement, 2023) (EUR-Lex, 2023a), що модернізувала правові рамки партнерства, зокрема у сфері інвестицій, регіональної інтеграції та спільної відповіді на глобальні виклики.

У травні 2018 року сторони підписали Меморандум про взаєморозуміння між АС та ЄС (European External Action Service, 2018c), який інституціоналізував співпрацю у сфері миру, безпеки та врядування. Документ передбачає обмін інформацією, узгодження стратегічних підходів, координацію політик та взаємодію в межах багатосторонніх механізмів, зокрема з Організацією Об'єднаних Націй.

На саміті, що відбувся у Брюсселі 17 та 18 лютого 2022 року, було прийнято «Спільне бачення на період до 2030 року» (European Council, 2022a). Документ визначає 4 основні пріоритети, серед яких — посилення співпраці заради миру та безпеки з акцентами на наступних напрямках:

- підтримка автономних миротворчих спроможностей Африки через оснащення та підготовку африканських сил оборони та безпеки та місії ЄС;
- сприяння операціям з підтримання миру під керівництвом Африки;
- поглиблення партнерства у сфері кібербезпеки, тематичних порядкув денних, сприяння верховенству права;
- реалізація конкретних дій, спрямованих на досягнення тривалого та всеохопного миру.

Під час останнього саміту ЄС–АС, який відбувся 24–25 листопада 2026 році, обговорювалися питання практичної реалізації «Спільного бачення» з особливим фокусом на протидії гібридним загрозам, дезінформації та дестабілізації кіберпростору. Таким чином, взаємовідносини АС–ЄС у стратегічному та правовому вимірах характеризуються багаторівневістю, комплексністю, поєднуючи політичний діалог, договірно-правові зобов'язання та інституційні механізми їх реалізації. Саме ця нормативно-правова база заклала основу для подальшої практичної взаємодії, зокрема у сфері безпекової підтримки з боку ЄС.

Еволюція безпекової підтримки ЄС в Африці

Починаючи з початку 2000-х років, із моменту створення Африканського Союзу (АС) та формування Африканської архітектури миру і безпеки (APSA), ключовим напрямом залучення Європейського Союзу у сферу безпеки на Африканському континенті була підтримка цієї архітектури через спеціально створений Африканський фонд миру. Діяльність у межах цього механізму охоплювала три основні компоненти:

- фінансування операцій з підтримання миру під проводом Африканського Союзу;
- інституційна підтримка самої архітектури миру та безпеки;
- розвиток механізмів запобігання конфліктам.

Такий підхід дозволяв не стільки здійснювати «експорт безпеки» та готових рішень, скільки сприяти розбудові власних спроможностей АС як провідної регіональної організації. Водночас модель мала обмеження, зумовлені низькою гнучкістю реагування на кризи та внутрішніми інституційними слабкостями Африканського Союзу.

З 2004 року на Африканський фонд миру було виділено понад 3 млрд дол., з яких близько 90% спрямовано безпосередньо на фінансування операцій: усього 16 місій під егідою АС (European External Action Service, 2018a). Значна частина коштів (понад третина загального обсягу) була витрачена на операцію AMISOM у Сомалі (2007–2022 рр.). ЄС також виступив одним із ключових донорів G5 Sahel, надавши понад 15 млрд євро для інституційного розвитку, реалізації регіональних програм та боротьби з нелегальною міграцією (European Commission, 2018a).

У 2021 році відбулася структурна зміна — Африканський фонд миру було замінено Європейським фондом миру, що забезпечило більшу гнучкість у взаємодії з окремими державами та регіонами Африки, включно з можливістю прямої військової співпраці та надання летального озброєння.

Окрім фінансової підтримки, ЄС здійснював безпосереднє залучення до безпекових питань через власні місії та операції в Африці, зокрема в Малі, Нігері, Гвінеї-Бісау, Південному Судані. Станом на сьогодні ЄС координує низку цивільних місій: у Центральнопівденноафриканській Республіці, Малі, місію прикордонної допомоги в Лівії та місію з морської безпеки в Сомалі. Серед військових форматів діють тренувальні місії в Мозамбіку, ЦАР та Сомалі, а також три операції, спрямовані на протидію піратству та забезпечення ембарго на постачання зброї Лівії у регіонах Африканського Рогу та Гвінейської затоки (Institute for Security Studies, 2024a).

Стримувальні чинники та сучасні виклики

Попри масштабні фінансові вливання та регіональні ініціативи, результати у сфері забезпечення миру залишаються обмеженими. На сучасному етапі розширення безпекового виміру співпраці між Африканським Союзом та країнами Африки ускладнюється наступними стримувальними чинниками:

1. *Історична спадщина колоніалізму та політичних помилок Європи* — тривалий період патерналістського підходу до африканських держав, ігнорування критики з боку африканських партнерів та відсутність належного визнання власних помилок призвели до дефіциту довіри та репутаційних втрат для ЄС.

2. *Зростання конкуренції з боку зовнішніх акторів* — активне просування альтернативних форматів безпекового партнерства з боку Росії (використання приватних військових компаній і поставки зброї), Туреччини (комплексні іміджеві кампанії), Китаю (продаж озброєнь та потенційне залучення ПВК), а також Об'єднаних Арабських Еміратів. Особливо висока концентрація військової присутності різних міжнародних гравців спостерігається в регіоні Африканського Рогу та Червоного моря, а також у Гвінейській затоці.
3. *Інформаційно-пропагандистський тиск* — систематичне використання історичних проблем у медійному просторі для дискредитації ЄС та посилення антиєвропейських настроїв на континенті.
4. *Непослідовність політики ЄС у реагуванні на внутрішньополітичні кризи африканських держав* — вибіркоче засудження або підтримка урядів, що прийшли до влади внаслідок переворотів (наприклад, підтримка Чаду при одночасному осудженні Малі та Нігеру), а також подвійні стандарти у безпековому партнерстві (співпраця з Руандою при ігноруванні її підтримки збройних формувань M23 у ДР Конго).

З урахуванням поточних безпекових викликів, зростаючої конкуренції зовнішніх акторів та активізації недемократичних сил, партнерство між Європейським Союзом (ЄС) та Африкою у сфері безпеки потребує перегляду та стратегічного оновлення. В цьому контексті доцільним є визначення кількох ключових напрямків.

Перший — комплексне врегулювання конфліктів, зокрема боротьба з тероризмом. Тероризм становить провідну загрозу безпеці на Африканському континенті. Зокрема, за даними Global Terrorism Index 2024, Сахель став найбільш ураженим регіоном світу за кількістю смертей від терористичних атак, зокрема в Буркіна-Фасо, Малі та Нігері через діяльність таких груп, як Jama'at Nusrat al-Islam wal Muslimeen (JNIM) та Ісламська держава у Великій Сахарі (Institute for Economics & Peace, 2024a). Серед інших постраждалих регіонів в Африці — Африканський ріг, басейн озера Чад та північ Мозамбіку.

Подолання терористичної загрози неможливе виключно військовими методами, оскільки першопричинами є соціально-економічні чинники: бідність, безробіття, відчуження та відсутність довіри до державних інституцій. У цих умовах особливого значення набуває поєднання безпекових заходів із програмами соціально-економічного розвитку, зміцненням місцевого врядування та зниженням радикалізації (Олійник-Дьомочко, 2025). Важливою платформою для цього може стати ініціатива Global Gateway, яка володіє значними фінансовими ресурсами та широким регіональним охопленням.

Другий — кібербезпека та протидія дезінформації, які згадуються і в «Порядку денному 2063» (African Union Commission, 2015a), розробленого Африканським Союзом. Поширення пропаганди та маніпулятивних наративів підриває суспільну стабільність, формує антиєвропейські настрої та сприяє політичній радикалізації. Щонайменше 39 африканських країн стали об'єктом конкретної дезінформаційної кампанії, а кількість дезінформаційних кампаній зросла в 4 рази у порівнянні з 2022 роком (Africa Center for Strategic Studies, 2024a). Окремі інциденти, пов'язані з насильницькими діями мігрантів у Європі, демонструють, що інформаційна загроза може мати прямі безпекові наслідки. У цьому контексті необхідна розробка спільних програм з моніторингу інформаційного простору, кіберзахисту, а також просвітницьких ініціатив, спрямованих на підвищення стійкості африканських суспільств до дезінформації.

Третій — реформування підходів до партнерства. Початковий концепт розвитку власних безпекових спроможностей африканських держав залишається стратегічно виправданим. Проте партнералістська модель взаємодії та вертикальна структура відносин знижують ефективність навіть найбільш перспективних ініціатив. Партнерство потребує більш інклюзивного формату, заснованого на рівноправності, взаємній відповідальності та підтримці локальних ініціатив. Прикладом такого підходу є Аккрська ініціатива для стабілізації Сахелю, а також розширення співпраці з регіональними організаціями, такими як ІГД чи ЕКОВАС.

У стратегічному вимірі центральним для ЄС залишається питання нелегальної міграції, тісно пов'язане з безпековою ситуацією в Сахелі. Вибір полягає між сценарієм, за якого безпековий вакуум у регіоні заповнюють зовнішні актори (зокрема Росія, Китай чи Туреччина), що може призвести до послаблення політичних еліт та нових циклів нестабільності, і сценарієм, за якого африканські держави, за підтримки ЄС, отримують реальні можливості для самостійного забезпечення миру, безпеки та розвитку.

Висновки

Безпекова співпраця між ЄС та африканськими державами є ключовим фактором забезпечення стабільності на континенті. Вона сприяє зменшенню нелегальної міграції, протидії транснаціональній злочинності та зниженню масштабів гуманітарних криз. Стабільність регіону створює передумови для економічного розвитку та реалізації інфраструктурних проєктів у рамках Global Gateway Initiative.

З початку 2000-х років Європейський Союз відіграє значну роль у підтримці Африканського Союзу та його Африканської архітектури миру і безпеки (APSA), перш за все через Африканський фонд миру та пізніше Європейський фонд миру, забезпечуючи фінансування операцій, інституційну підтримку та розвиток механізмів запобігання конфліктам. Завдяки цим інвестиціям ЄС сприяв посиленню африканських миротворчих спроможностей і безпосередньо залучався до місій та операцій у ключових регіонах континенту. Проте, попри масштабну фінансову і оперативну підтримку, досягнення у сфері стабілізації та миру залишаються обмеженими.

Сучасні безпекові виклики в Африці, зокрема тероризм, кіберзагрози та дезінформація, а також активізація недемократичних сил, вимагають оновлення партнерства між Європейським Союзом та Африканським континентом. Комплексний підхід до врегулювання конфліктів має поєднувати військові, соціально-економічні та політичні заходи, що дозволяє ефективно протидіяти радикалізації та забезпечувати довгострокову стабільність. Посилення кібербезпеки та боротьба з дезінформацією стають критичними для підтримки суспільної стійкості та збереження довіри до державних інституцій. Реформування партнерства через інклюзивні, рівноправні моделі взаємодії забезпечить більшу ефективність ініціатив і сприятиме залученню локальних та регіональних організацій. Отже, стратегічна трансформація співпраці повинна поєднувати безпекові, соціальні та політичні компоненти для досягнення стабільного та всеохопного миру на континенті.

Oliinyk-Diomochko M.. Transformation of The Security Dimension of Cooperation Between the European Union and The African Union

The article explores security cooperation between the European Union (EU) and the African Union (AU) in the context of contemporary geopolitical challenges, intensified competition from non-democratic international actors, and the rise of transnational threats. The author identifies the EU's key security

interests on the African continent. Particular attention is paid to the institutional and legal foundations of cooperation: the Cotonou Agreement (2000), the “Africa–EU Joint Strategy” (2007), the AU–EU Memorandum of Understanding (2018), and the “Joint Vision for 2030” (2022).

Significant attention is devoted to the study of the transformation of the security partnership from the early 2000s, when the primary tool was the African Peace Facility — aimed at financing peacekeeping operations, institutional development, and preventive conflict-prevention mechanisms — to the establishment of the European Peace Facility in 2021, which provided greater flexibility and the possibility of direct cooperation with individual states and regions. The author highlights a number of factors explaining the limited results of security cooperation between the AU and the EU.

The article highlights contemporary security threats, including terrorism in the Sahel and the Horn of Africa, cybercrime, the spread of disinformation, and political instability. Emphasis is placed on the need for a comprehensive approach that combines security initiatives with socio-economic development, the strengthening of local governance, and the active involvement of regional organizations. The author considers the reform of the partnership toward inclusive, equitable, and adaptive models of cooperation to be a key factor in ensuring sustainable and comprehensive peace on the continent.

Key words: Africa, African Union, European Union, security, foreign policy, peacekeeping

Література:

Africa Center for Strategic Studies. (2024a). *Mapping a surge of disinformation in Africa*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://africacenter.org/spotlight/mapping-a-surge-of-disinformation-in-africa/>

African Union Commission. (2015a). *Agenda 2063: The Africa we want*. retrieved **march 7, 2026**, from https://au.int/sites/default/files/documents/36204-doc-agenda2063_popular_version_en.pdf

Council of the European Union. (2007a). *Joint Africa-European Union Strategy (JAES), adopted at the Lisbon Summit in December 2007*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16344-2007-INIT/en/pdf>

EUR-Lex. (2023a). *The Samoa Agreement*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/partnership-agreement-between-the-eu-and-its-member-states-of-the-one-part-and-the-members-of-the-organisation-of-african-caribbean-and-pacific-states-of-the-other-part-the-samoa-agreement.html>

European Commission. (2018a). *International high-level conference on the Sahel: EU €414 million raised to increase security in the Sahel, EU doubles its support*. retrieved **march 7, 2026**, from https://trust-fund-for-africa.europa.eu/news/international-high-level-conference-sahel-eu414-million-raised-increase-security-sahel-eu-doubles-2018-02-23_en

European Council. (2022a). *Africa and Europe: A joint vision for 2030*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/africa-and-europe-a-joint-vision-for-2030/>

European External Action Service. (2018a). *The African Peace Facility (APF) and the Pan-African Programme (PANAF)*. retrieved **march 7, 2026**, from https://www.eeas.europa.eu/node/54650_en

European External Action Service. (2018c). *AU–EU Memorandum of Understanding 2018*. retrieved **march 7, 2026**, from https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/medghme_2018.05.23_16.31.36_5c4n7108_1_0.pdf

- Institute for Economics & Peace. (2024a). *Global Terrorism Index 2024: Measuring the Impact of Terrorism*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://www.economicsandpeace.org/global-terrorism-index/>
- Institute for Security Studies. (2024a). *Africa–Europe peace and security partnership at a crossroads*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://issafrica.org/pscreport/psc-insights/africa-europe-peace-and-security-partnership-at-a-crossroads>
- Publications Office of the EU. (2000a). *The Cotonou Agreement*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c030c886-b15c-4456-930d-c9488db9cd0a>
- Кравченко, М. В. (2019). Африканський Союз: основні етапи розвитку та сучасні виклики. in В. В. Солошенко (editor), *Актуальні проблеми історії і філософії у дослідженнях молодих учених: зб. тез учасників конф. молод. учених* (pages 41–47).
- Мішин, О. (2011). Миротворча діяльність Африканського союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, (98), 3–5. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
- Олійник-Дьомочко, М. С. (2025). Трансформація безпекової ситуації в Центральному Сахелі після завершення операції «Бархан». *Empirio*, 2(1), 92–101. <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.92-101>
- Тронько, О. О., & Бережна, К. В. (2023). Організаційна структура Африканського союзу в сфері безпекової політики та забезпечення миру. *Innovations and prospects in modern science: the 5th International scientific and practical conference*, 515–521. <https://sci-conf.com.ua/>

References:

- Africa Center for Strategic Studies. (2024b). *Mapping a surge of disinformation in Africa*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://africacenter.org/spotlight/mapping-a-surge-of-disinformation-in-africa/>
- African Union Commission. (2015b). *Agenda 2063: The Africa we want*. retrieved **march 7, 2026**, from https://au.int/sites/default/files/documents/36204-doc-agenda2063_popular_version_en.pdf
- Council of the European Union. (2007b). *Joint Africa–European Union Strategy (JAES), adopted at the Lisbon Summit in December 2007*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16344-2007-INIT/en/pdf>
- EUR-Lex. (2023b). *The Samoa Agreement*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/partnership-agreement-between-the-eu-and-its-member-states-of-the-one-part-and-the-members-of-the-organisation-of-african-caribbean-and-pacific-states-of-the-other-part-the-samoa-agreement.html>
- European Commission. (2018b). *International high-level conference on the Sahel: EU €414 million raised to increase security in the Sahel, EU doubles its support*. retrieved **march 7, 2026**, from https://trust-fund-for-africa.europa.eu/news/international-high-level-conference-sahel-eu414-million-raised-increase-security-sahel-eu-doubles-2018-02-23_en
- European Council. (2022b). *Africa and Europe: A joint vision for 2030*. retrieved **march 7, 2026**, from <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/africa-and-europe-a-joint-vision-for-2030/>
- European External Action Service. (2018b). *The African Peace Facility (APF) and the Pan-African Programme (PANAF)*. retrieved **march 7, 2026**, from https://www.eeas.europa.eu/node/54650_en
- European External Action Service. (2018d). *AU–EU Memorandum of Understanding 2018*. retrieved **march 7, 2026**, from https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/medghme_2018.05.23_16.31.36_5c4n7108_1_0.pdf

- Institute for Economics & Peace. (2024b). *Global Terrorism Index 2024: Measuring the Impact of Terrorism*.
retrieved march 7, 2026, from <https://www.economicsandpeace.org/global-terrorism-index/>
- Institute for Security Studies. (2024b). *Africa–Europe peace and security partnership at a crossroads*.
retrieved march 7, 2026, from <https://issafrica.org/pscreport/psc-insights/africa-europe-peace-and-security-partnership-at-a-crossroads>
- Kravchenko, M. V. (2019). Afrykanskyy Soyuz: osnovni etapy rozvytku ta suchasni vyklyky. **in** V. V. Soloshenko (editor), *Aktualni problemy istoriyi i filozofiyi u doslidzhennyakh molodykh uchenykh: zb. tez uchasnykiv konf. molod. uchenykh* (pages 41–47).
- Mishyn, O. (2011). Myrotvorcha diyalnist Afrykanskoho soyuzu. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, (98), 3–5. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
- Oliynyk-Domochko, M. S. (2025). Transformatsiya bezpekovoyi sytuatsiyi v Tsentralnomu Sakheli pislya zavershennya operatsiyi «Barkhan». *Empirio*, 2(1), 92–101. <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.92-101>
- Publications Office of the EU. (2000b). *The Cotonou Agreement*. **retrieved march 7, 2026, from** <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c030c886-b15c-4456-930d-c9488db9cd0a>
- Tronko, O. O., & Berezhna, K. V. (2023). Orhanizatsiyina struktura Afrykanskoho soyuzu v sferi bezpekovoyi polityky ta zabezpechennya myru. *Innovations and prospects in modern science: the 5th International scientific and practical conference*, 515–521. <https://sci-conf.com.ua/>

Стаття надійшла до редакції 12.02.2026

Стаття рекомендована до друку 26.02.2026